

Psihološki vidik in zdravstvena pismenost pri osebah z rakom

www.eu-skladi.si

Urška Košir

Konferenca Brdo pri Kranju, 07.06. 2023

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE

NIJZ Nacionalni inštitut
za javno zdravje

EVROPSKA UNIJA
EVROPSKI STRUKTURNI IN
INVESTICIJSKI SKLADI
NALOŽBA V VAŠO PRIHODNOST

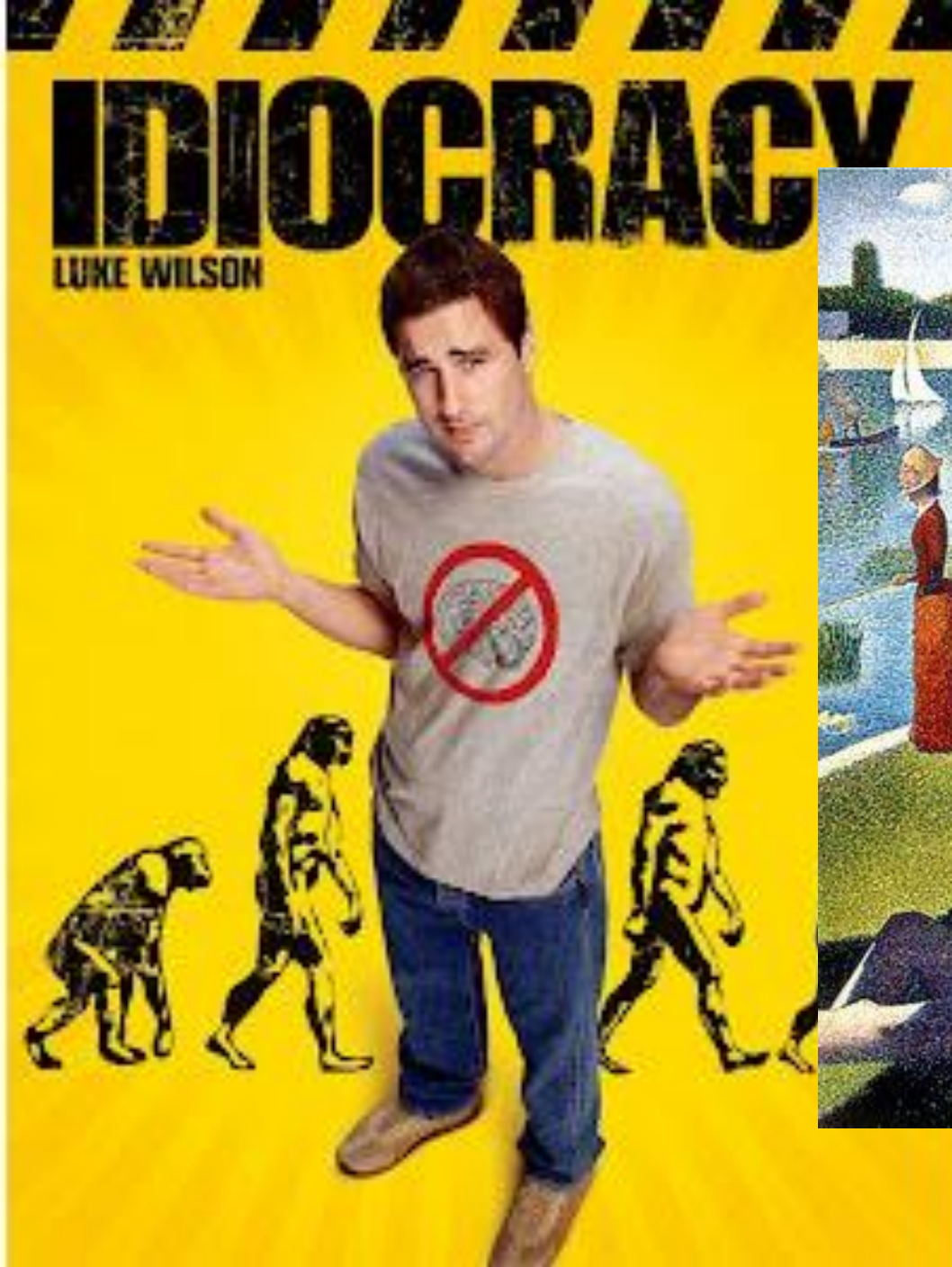

“A map of the world that does not include Utopia is not worth even glancing at, for it leaves out the one country at which Humanity is always landing. And when Humanity lands there, it looks out, and, seeing a better country, sets sail.

Progress is the realisation of Utopias.”

Oscar Wilde

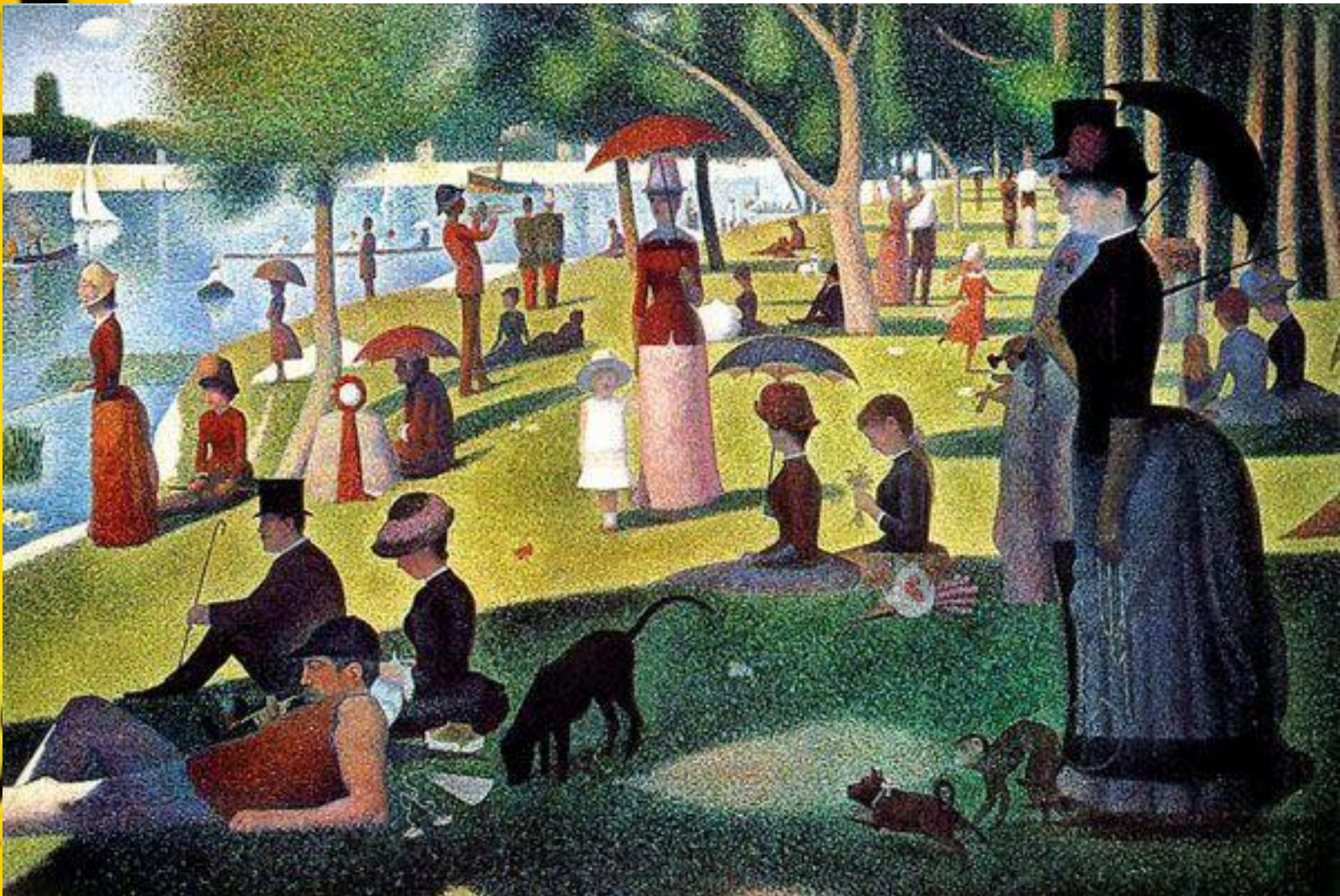
IOPSKA UNIJA
JPSKI
ALNI SKLAD

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE

NIJZ
Nacionalni inštitut
za javno zdravje

cirata Republika Slovenija in Evropska unija iz Evropskega socialnega sklada.

G. Seurat: *Un dimanche après-midi à l'Île de la Grande Jatte*

Utopija:

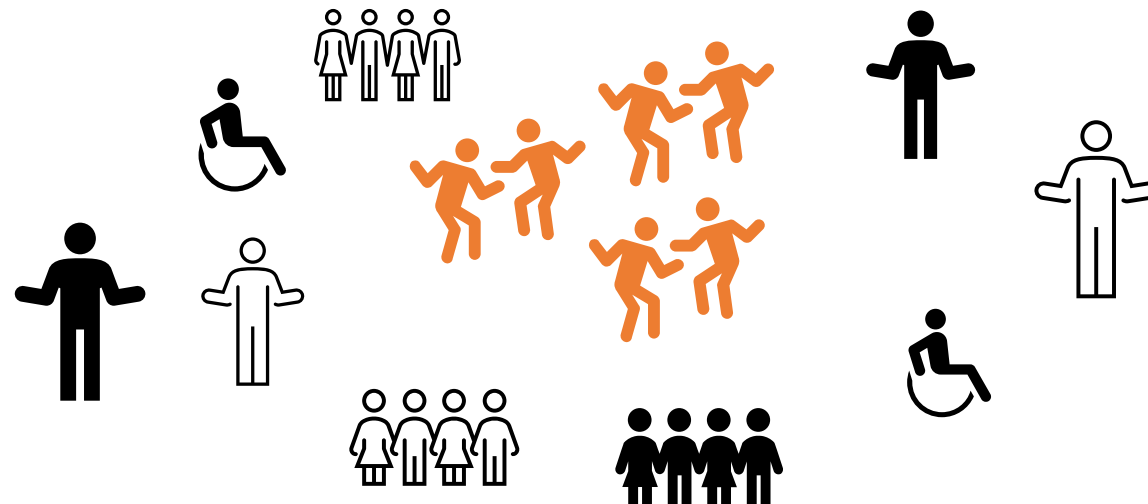
- 100% preventiva

- 100% uspešno zdravljenje

- 100% rehabilitacija

W.E.I.R.D.

Western
Educated
Industrialized
Rich
Democratic

Utopija:

- 100% preventiva

- 100% rehabilitacija

- 100% uspešno zdravljenje

ZDRAVSTVENA PISMENOST

Večanje zdravstvene pismenosti bo rezultat sprememb.

Zdravstvena Pismenost, Rak, in psihološki vidik

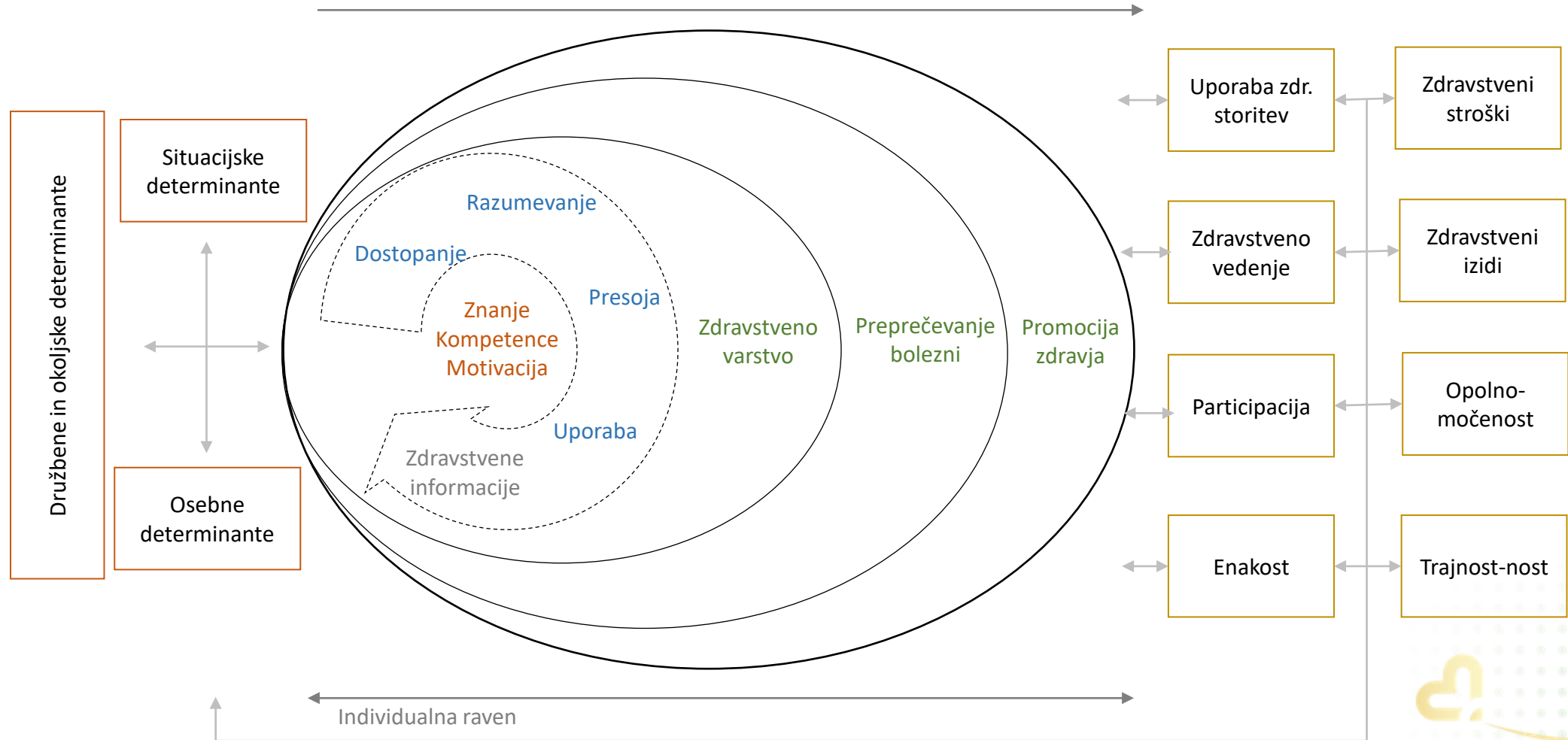
Od skupnega sprejemanja odločitev do skupnega spremljanja izvidov.

Definicijo zdravstvene pismenosti o raku, ki zaobjema vse faze bolezni.

MIKRO

MAKRO

Zdravstvena pismenost

30 – 40%

Ljudi ne prejme zdravstvene nege, ki je znanstveno podprta

Do 25%

Izvedene zdravstvene nege je nepotrebne

Zdravstvena pismenost

Vključevanje v preventivo

Sledenje zdravljenju

Zdravstvena pismenost =

Nepotrebni obiski pri zdravniku

Umrljivost

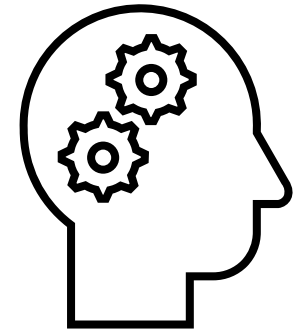
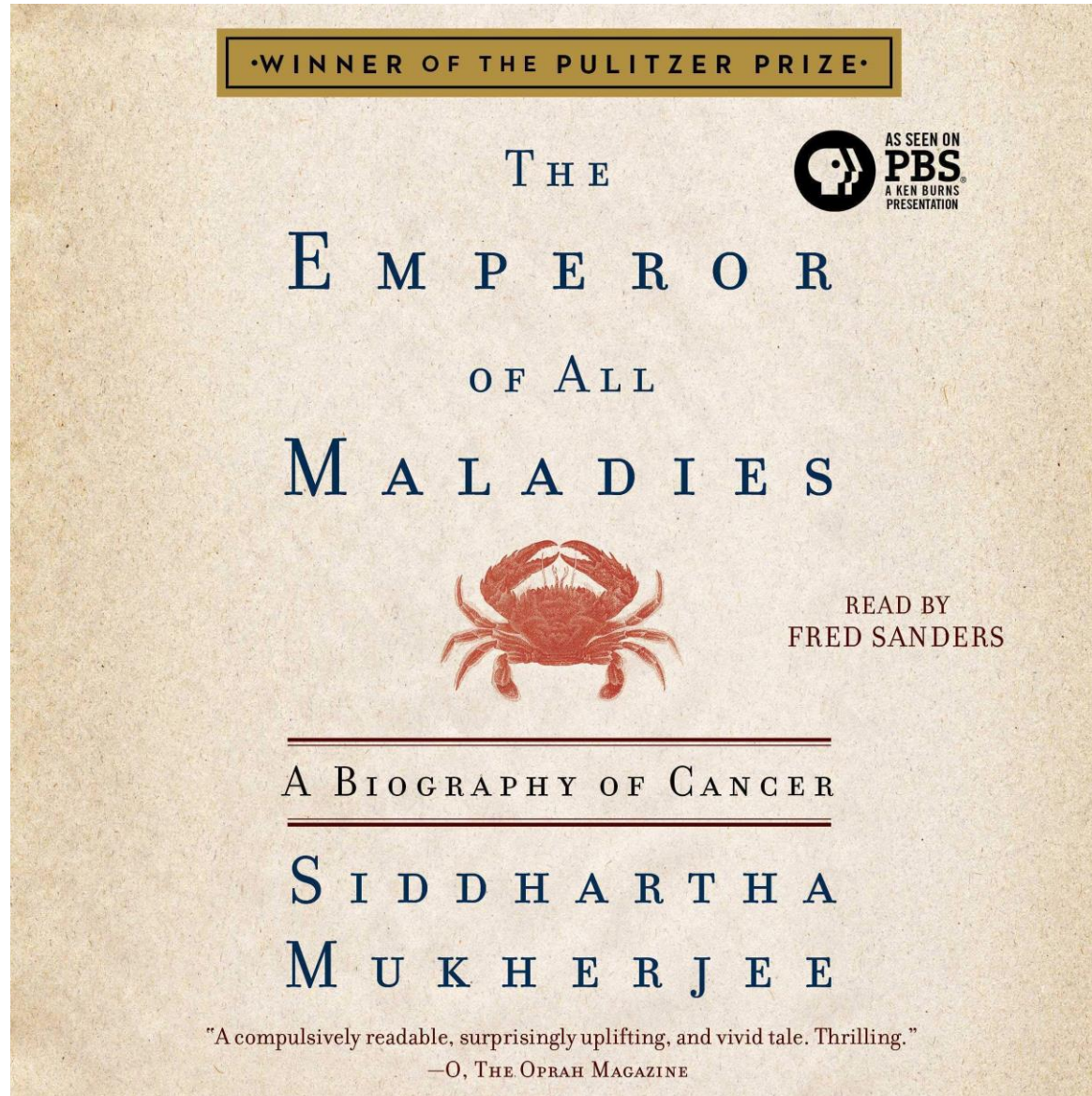
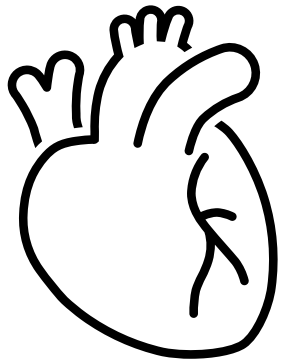

Zdravstveni izidi

Stroški zdravstva

POMANKLJIVOSTI ZNANJA

Irska (2011):
Preventiva raka: 7.5%
Poznavanje simptomov: 16%

Nemčija (2011):
Preventiva raka: 10.3%
Poznavanje simptomov: 20.9%

Poljska (2011):
Preventiva raka: 11%
Poznavanje simptomov: 21.4%

Conceptual paper

What should laypersons know about cancer?

Importance of hereditary risk factors	5.40	1.594	49%
Strength of the relationship between risk factors and cancer development	5.21	1.637	73%
How tumours develop	3.67	1.802	–
Trustworthiness of information sources about cancer	– ^b	– ^b	54%
How to reduce cancer risk by changing behaviours	6.77	0.555	–
Existing screenings	6.06	1.295	–
Groups for whom screenings are advised	5.69	1.432	44%
Benefits of the screenings	5.92	1.366	76%

Types of treatments	5.65	1.466	59%
Side effects of treatments	5.52	1.688	37%
Goals of treatments	5.94	1.420	54%
Execution of treatments	5.38	1.806	27%
Limitations of treatments	5.51	1.679	32%
Advances in treatments	5.21	1.501	24%
Functioning of treatments	4.12	1.841	–

PROBLEM(s)?

Zakaj moramo zdravstveno pismenost o raku bolje opredeliti?

2040

55% povečanje
letnega števila
novo odkritih
bolnikov z rakom
po vsem svetu

2040

18,1 milijona v
letu 2020
→
28 milijonov v
letu 2040

Sporočilo #1: Potrebujemo jasno definicijo zdravstvene pismenosti o raku, ki zaobjema vse faze bolezni (*ang. cancer literacy*)

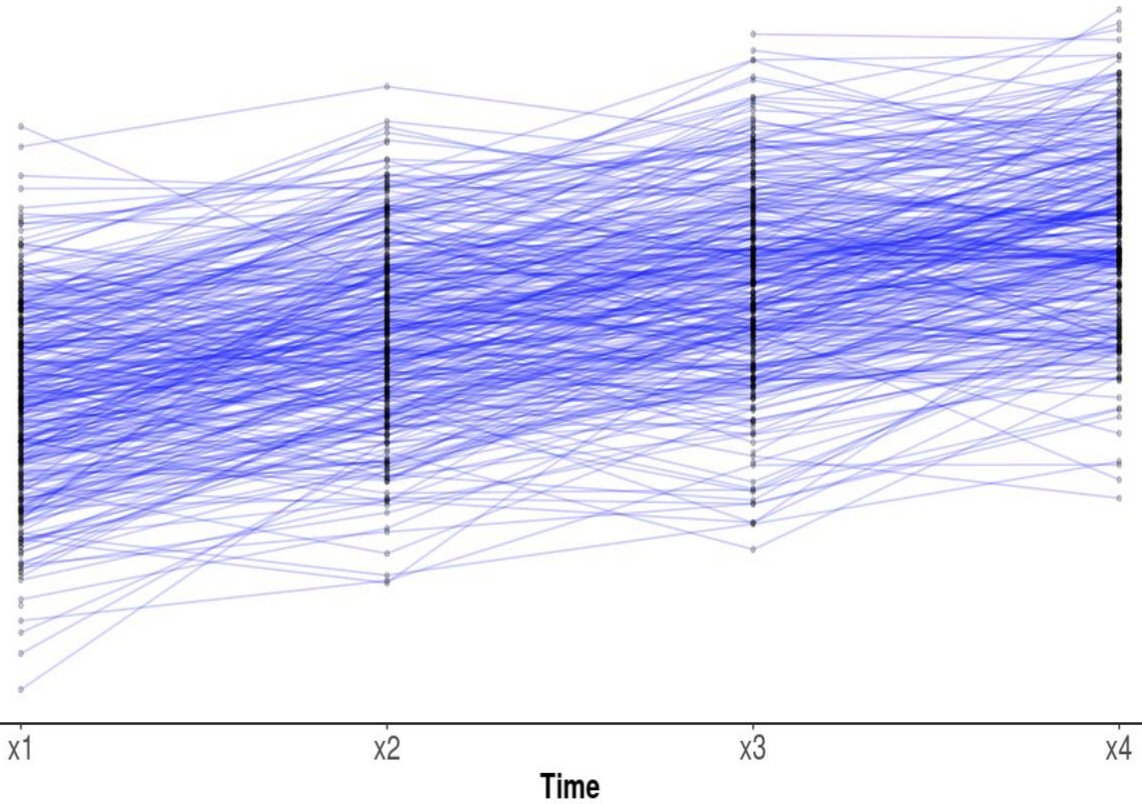
Evidence-based medicine

Zanesljive raziskave in rezultati

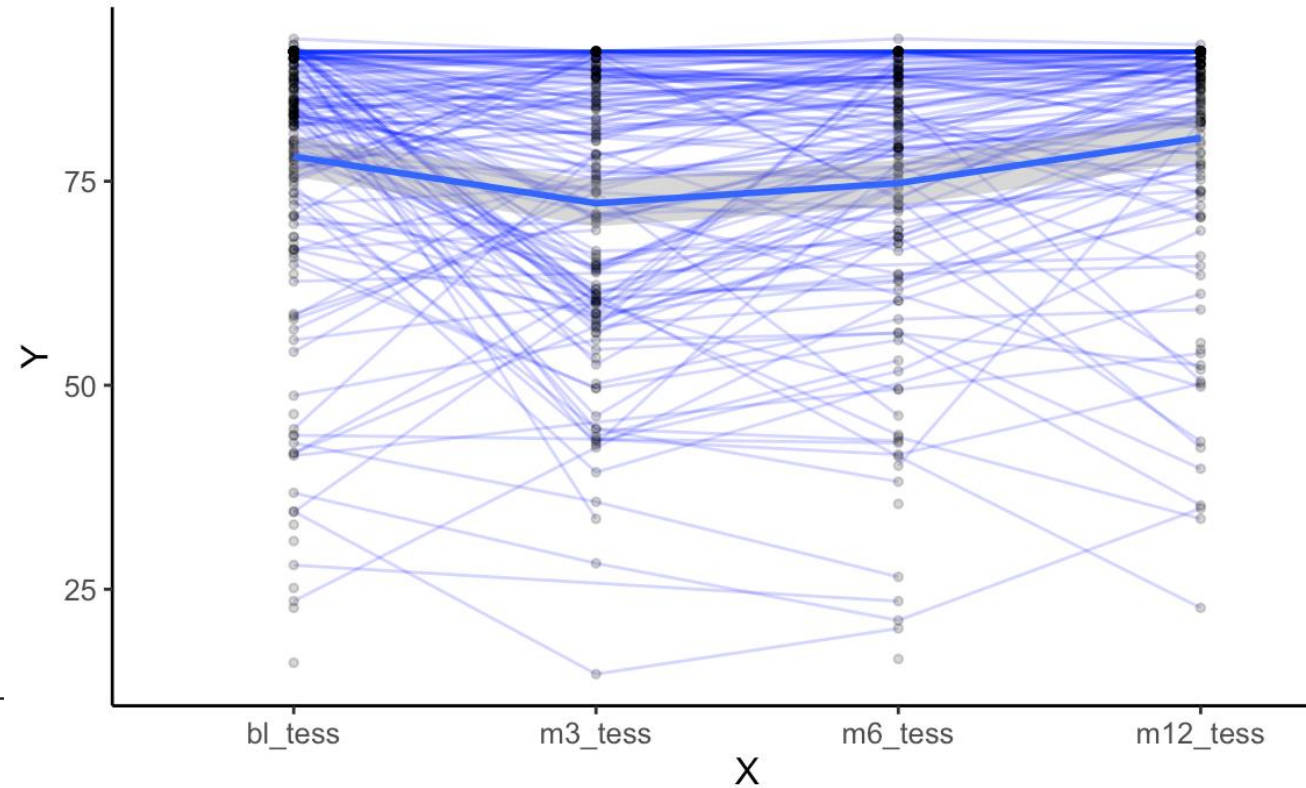
Definicija

Instagram v. Reality

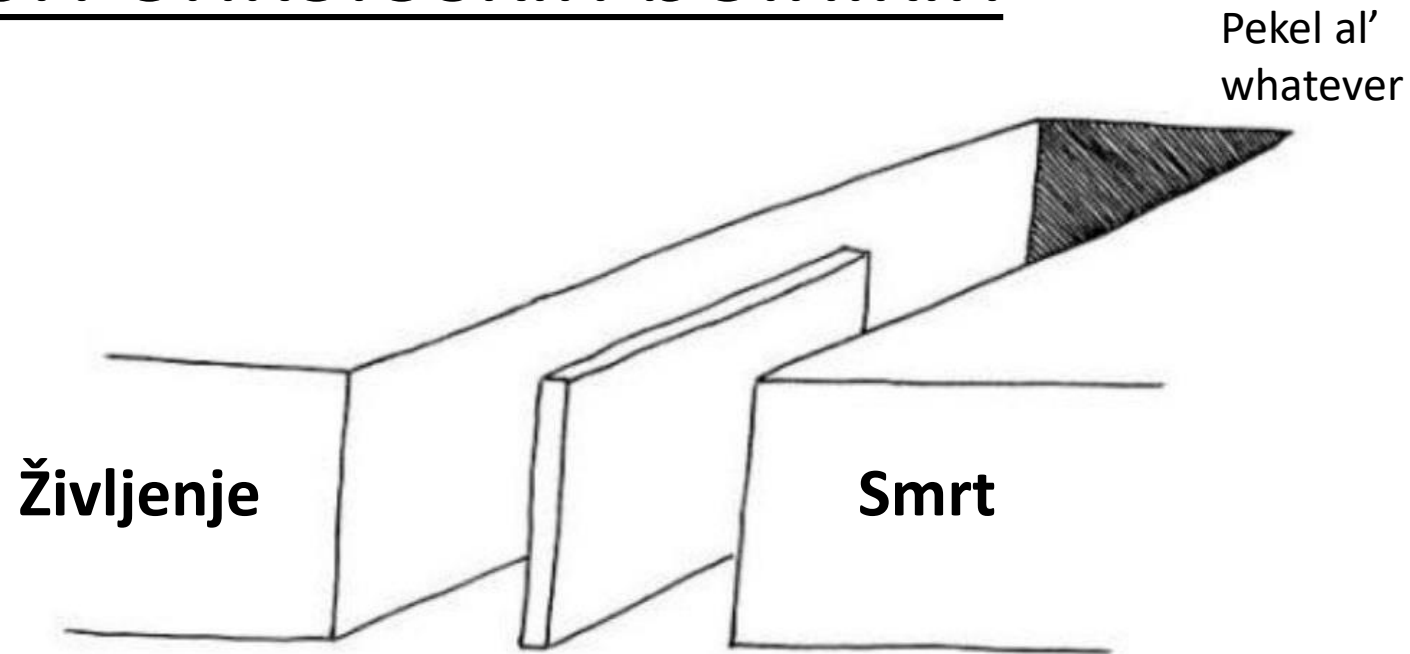

N = 302 (40% of the sample)

Sprejemanje odločitev pri onkoloških bolnikih

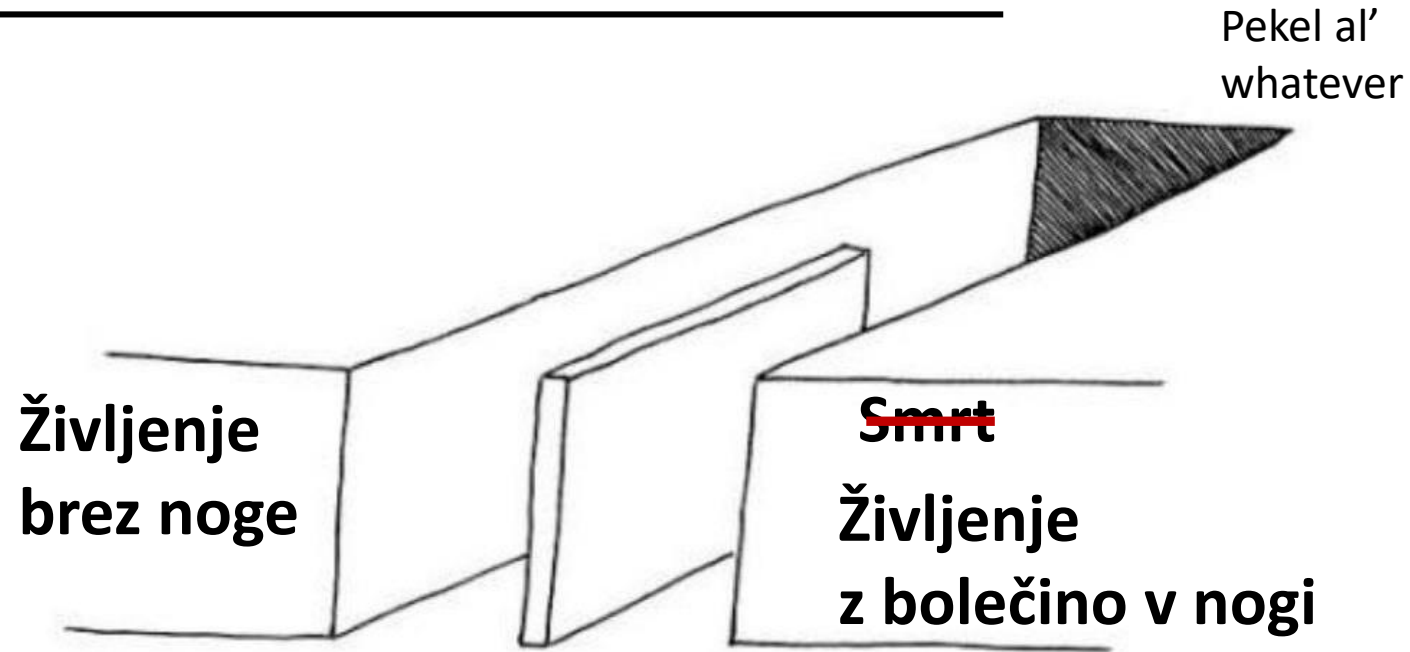
SIMPLE!

Nope.

Sprejemanje odločitev pri onkoloških bolnikih

SIMPLE?

Nope.

Ni SIMPLE

Možnost 5-letnega preživetja 55%
Neplodnost 20%
Možna ponovitev 8%

Možnost 5-letnega preživetja 75%
Neplodnost 100%
Možna ponovitev 10%

Vrh glave mam
te suhe trave

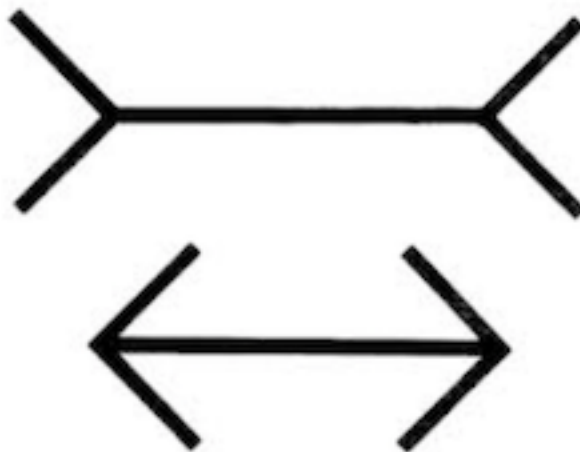
Včeraj je deževalo
cel dan

$2+2 = 5$

Z adjuvantno terapijo se vaša možnost ponovitve zniža iz 6% na 3%

Povprečna možnost = 3%

- Večja skrb → večja motivacija za adjuvantno terapijo in večje prepričanje o učinkovitosti terapije

Povprečna možnost = 12%

- Manjša skrb → nižja motivacija za adjuvantno terapijo in slabše prepričanje o učinkovitosti terapije

90% bolnikov bi raje živelo z zapleti (kot pa umrlo)

Possible outcome	Surgery 1 (complicated)	Surgery 2 (uncomplicated)
Cured without complications	80%	80%
Cured, but with one of the following complications: colostomy, chronic diarrhea, intermittent bowel obstruction, or wound infection	4%	
No cure (death)	16%	20%

49%

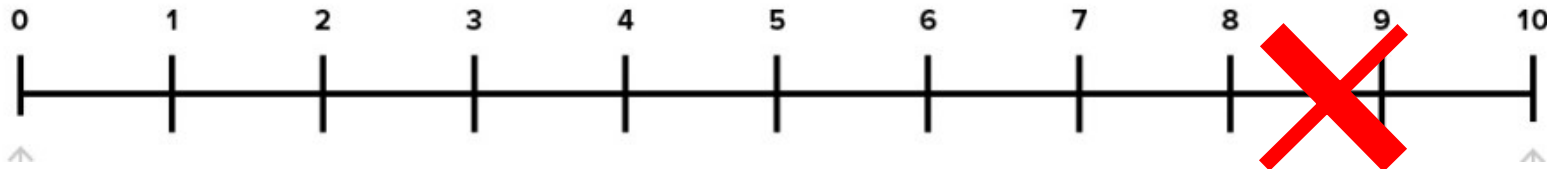
COMPETENCE \neq PERFORMANCE

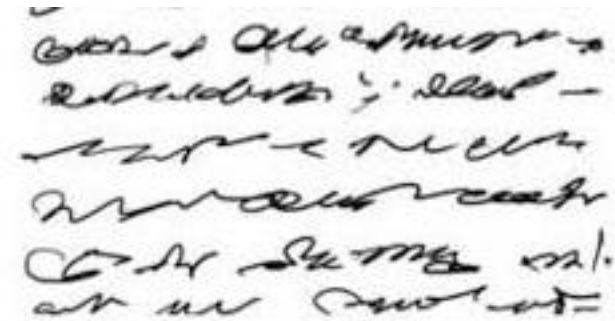
Komunikacija med bolniki in zdravniki

Označite stopnjo bolečine:

Zdravnik:

Handwritten text in a cursive script, likely representing a doctor's note.

75 % ortopedskih kirurgov meni,
da zadovoljivo komunicirajo,
vendar se je s tem strinja le 21 %
bolnikov (Tongue et al. 2005)

Prevod:

Bolnik nima bolečin.

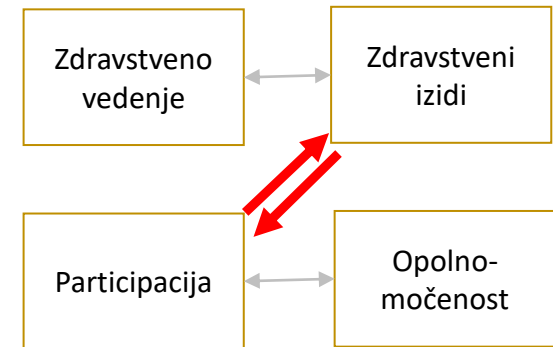
Funkcija

Kakovost življenja

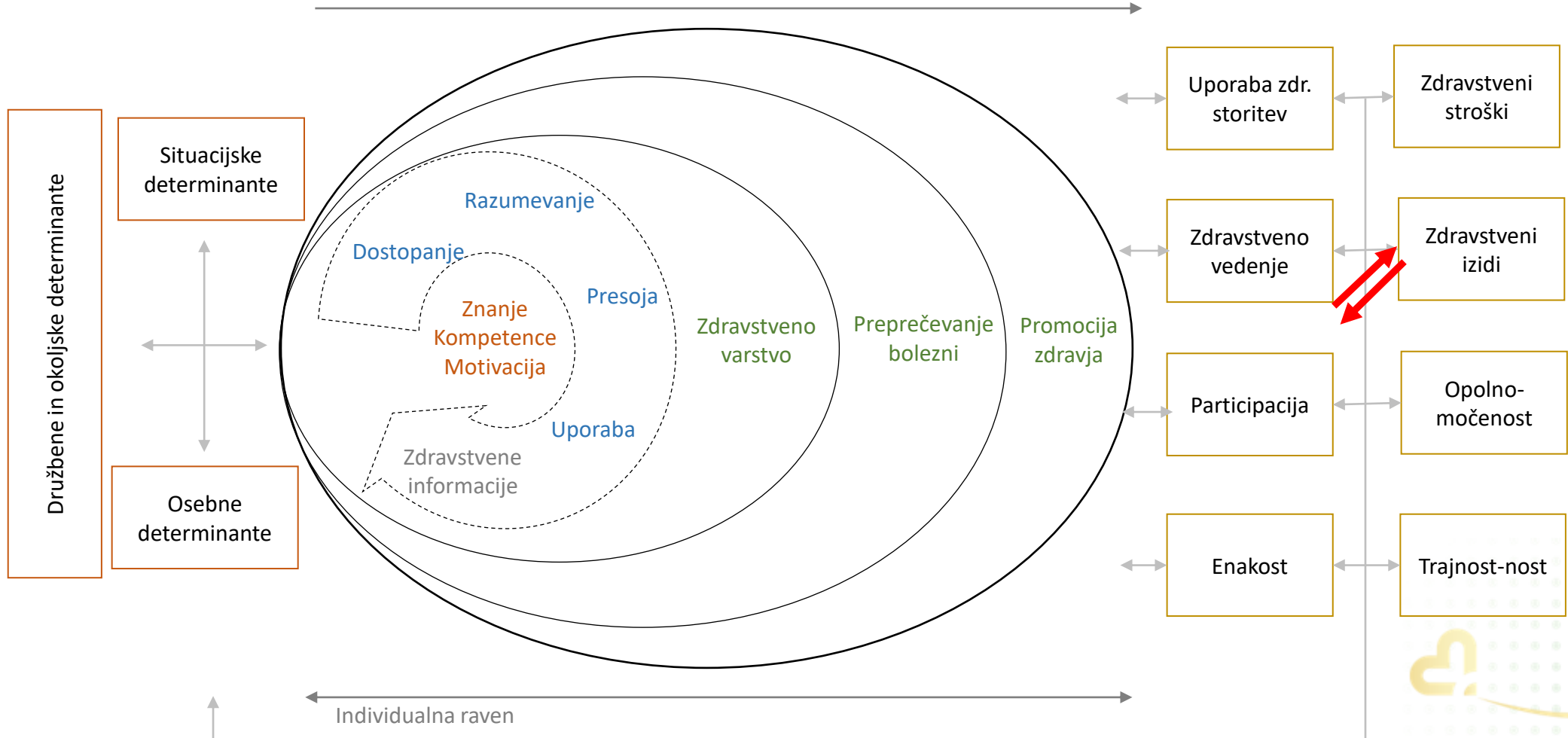
Utrujenost

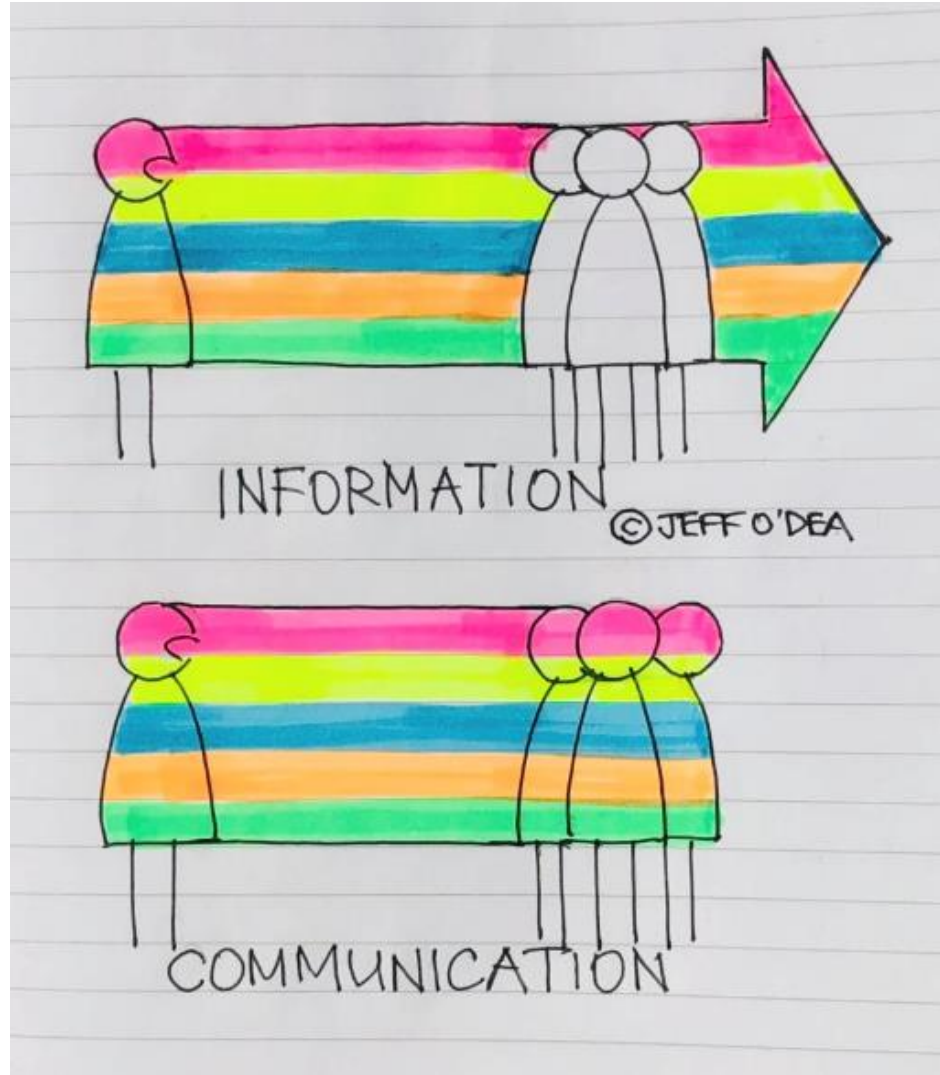
Zdravstvena pismenost

Zdravstvena pismenost

INFORMATION \neq COMMUNICATION

Sporočilo #2: Skupno sprejemanje odločitev ni dovolj, potrebno je skupno spremljanje izvidov

Dobra komunikacija, boljši izzidi, manj problemov

Skupno spremljanje izvidov

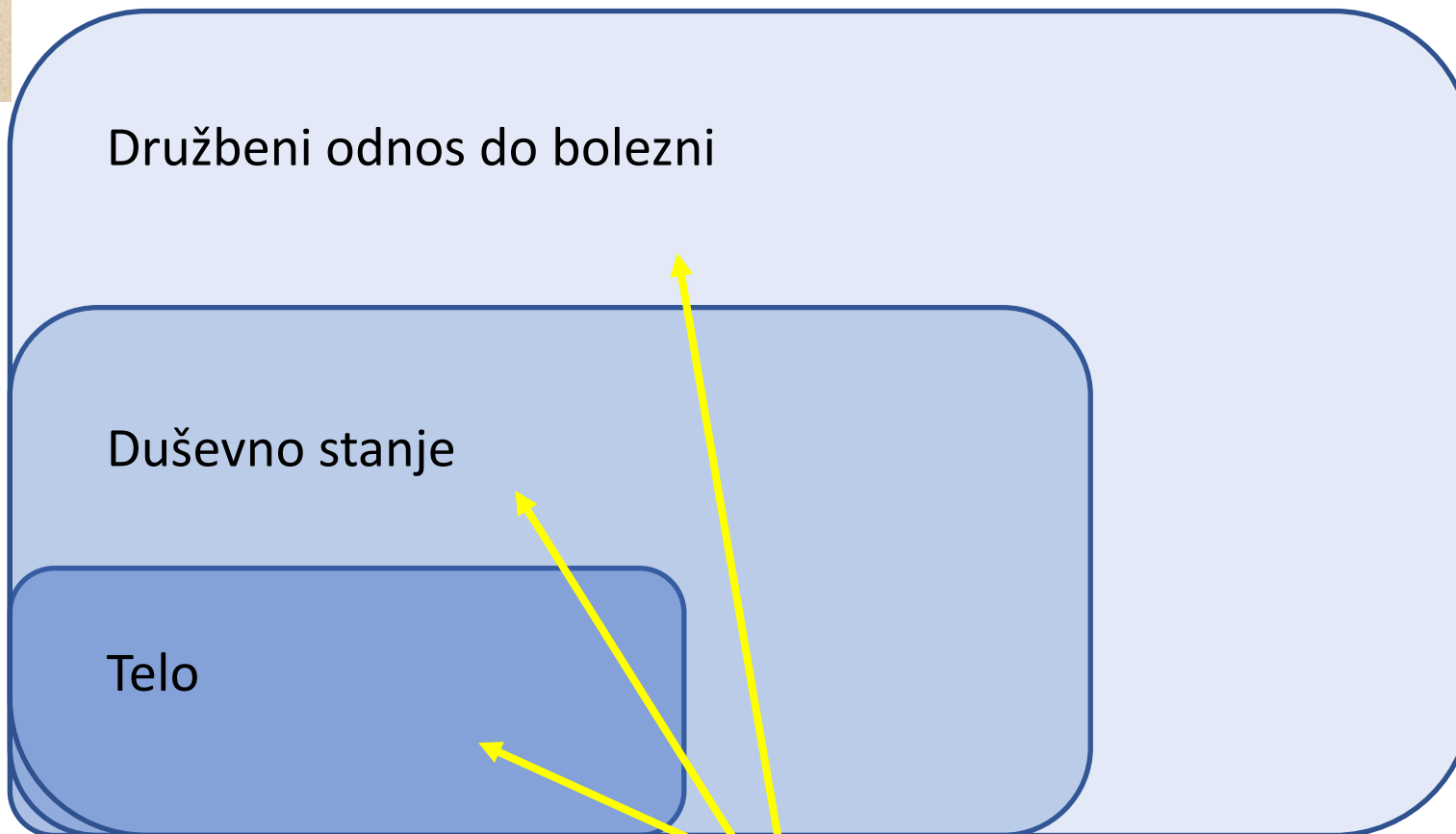
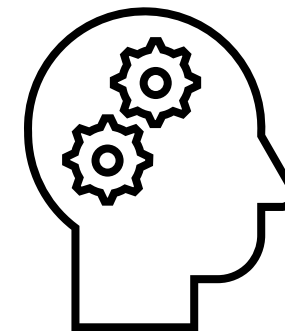
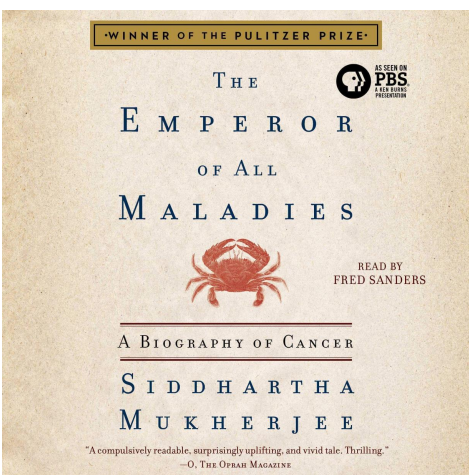
Skupno sprejemanje
odločitev

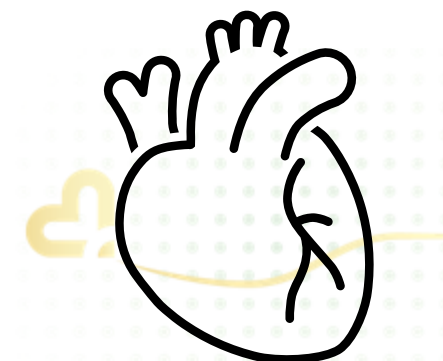
In science it is not difficult to come up with ideas; it is difficult to come up with workable ideas,

Carlo Rovelli

ZDRAVSTVENA PISMENOST

PRIPOROČILA

Vključevanje v raziskave naj bo kot odvzem krvi – pomembno!

Več eksperimentalnega dela/raziskav.

Ureditev zdravstvenega sistema, da bolniku pot olajšuje:

1) Struktura okolja

2) Socialna
povezanost

5) Pravice in
odgovornosti

3) Zaveznitvo z
medicinsko ekipo

4) Občutek nadzora

6) Varnost in
podpora

Sporočilo #3: Večanje zdravstvene pismenosti naj bo posledica, ne le cilj.

Vlaganje v zdravstveno pismenost brez sistemskih sprememb

ZDI ZDRAVSTVENI DOM IZOLA
CASA DELLA SANITÀ ISOLA

AUSTRIA

HUNGARY

o Maribor

~~SLOVENIA~~ — UTOPIA

o Ljubljana

ITALY

CROATIA

BBC NEWS

HVALA

- NIJZ, Zvezi za boj proti raku
- Univerzi v Oxfordu
- Timu Sarcoma McGill
- Youth Cancer Europe
- Bolnikom in bolnicam

Urška Košir

dr.urska.kosir@gmail.com

www.eu-skladi.si

YOUTH
CANCER
EUROPE

